

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ОСНОВИ СІМ'Ї»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №__

від «__» _____ 202__ р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Основи сім'ї
Викладач (-і)	Адріан Буковинський
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	
Формат дисципліни	онлайн / офлайн
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Освітній компонент «Основи сім'ї» спрямований на вивчення сутності та еволюції подружньо-сімейних відносин, особливості їх виникнення, становлення, стабілізацію і розпад, що описує характеристики сім'ї в історичному, соціально-психологічному та індивідуально-психологічному контекстах, розглядаючи емоційну і функціональну специфіку стосунків між членами сім'ї</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p><i>Мета:</i> розкрити соціальну сутність сім'ї та шлюбно-сімейних відносин у родині, підготувати студентську молодь до створення сім'ї</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – розкрити зміст поняття «сім'я» як малої соціальної групи, структуру й динаміку сім'ї, типи й функції сучасних сімей в Україні і світі; – охарактеризувати проблеми стабільності сім'ї, психологічної сумісності подружжя, ознайомити студентів із основними показниками колективістської єдності та різнобічної сумісності членів сім'ї та методами їх визначення; – ознайомити студентів зі стилями сімейних взаємовідносин подружжя, батьків і дітей, їх впливом на психологічний мікроклімат та розвиток особистості кожного члена родини; – розкрити складові компоненти різнобічної готовності молоді до сімейного життя, особливості взаємин у молодій сім'ї; – розкрити психологічні основи статевої, гендерної та емоційно-інтимної культури сім'янина, особливості статевого виховання дітей в умовах сім'ї. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p style="text-align: center;">Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,</p>	

усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК-2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси різних категорій дітей та молоді та їхніх сімей.

СК-10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки дітям та молоді а також їх сім'ям із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей.

СК-20. Здатність до сприяння соціального захисту дітей, надання підтримки їх сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, з з'ясування яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин – 90
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
2	231 Соціальна робота	1	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Структура, функції та типологія сучасної української сім'ї	2	2	6
Тема 2. Історичні етапи розвитку шлюбних стосунків	2	2	6
Тема 3. Виховний потенціал сім'ї. Вплив сім'ї на формування особистості дитини		2	6
Тема 4. Життєвий цикл сім'ї	2	2	6
Тема 5. Психологічний клімат сім'ї та подружня сумісність	2	2	8
Тема 6. Характеристика різнобічної готовності молоді до сімейного життя. Проблеми молодої сім'ї	2	2	8
Тема 7. Сімейні конфлікти. Шляхи попередження та розв'язання сімейних конфліктів	2	2	8
Тема 8. Розлучення як соціально-психологічне явище		2	6
Тема 9. Психологічне консультування і корекція сімейних стосунків		2	6
	12	18	60

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Семінарські заняття – 45 балів, Контрольна робота – 45 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 10.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 45 балів Самостійна робота – 10
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 45
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагиату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Горецька О.В. Психологія сім'ї : навчальний посібник для студентів спеціальності «Практична психологія», «Початкова освіта». Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2015. 216 с.

2. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: В 3-х т. Т. 1. Основи родинних взаємовідносин. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006. 288 с.

3. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: В 3-х т. Т. 2. Основи родинного виховання. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006. 288 с.

4. Кравець В. Психологія сімейного життя: Навчальний посібник. Тернопіль, 1995. 696 с.

5. Криворучко П.П. Психологія сім'ї / під заг. ред. Марченко В.М. Навч. посібник. К.: КиМУ, 2007. 140 с.

6. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 270 с

Додаткова

1. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. К.: МАУП, 2001. 96 с.

2. Буковинський А. Й. Що треба знати до створення сім'ї. Книга 1. К. 2015. 112 с.

3. Буковинський А.Й. Аналіз історично-філософського аспекту соціальної сутності сім'ї. *Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць*. К.: ВІР УАН, 2011. Випуск 48(№ 6). С. 383-392.

4. Буковинський А.Й. Духовна культура в сім'ї. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Збірник наукових праць*. Запоріжжя: Вид-во ЗДА, 2011. Випуск 45. С. 228-234.
5. Буковинський А.Й. Курс приготування до життя в подружжі – потреба, зміст і результати. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Філософія. Психологія. Педагогіка. 2011. № 1. С. 32-35.
6. Буковинський А.Й. Навчально-методичний посібник для фахівців, які впроваджують програми підготовки до подружнього життя / А.Й. Буковинський, Ф.В. Фомін. К.Україна, 2014. 172 с.
7. Костів В. Народно-педагогічні ідеї минулого у формуванні сучасного сім'янина: Книга для вчителя. Івано-Франківськ, 1996. 196 с.
8. Мілютіна К. Психологія сім'ї. Техніки раціонально-інтуїтивної психокорекції родини. К.: Главник, 2007. 112 с.
9. Молода сім'я: проблеми та умови її становлення. К.: ДЦССМ, 2003. 184 с.
10. Поліщук В.М. Психологія сім'ї. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 239 с.
11. Постовий В.Г. Тенденції і пріоритети виховання дітей в сучасній сім'ї: Монографія. Київ: Інститут проблем виховання АПН України, 2006. 190 с.
12. Постовий В.Г., Невмержицький О.А. Сім'я і школа: проблеми виховання дітей. Посібник. К, 2008. 419 с.
13. Психологія сім'ї: навч. посібник / За заг. ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2009. 282с.
14. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с.
15. Родинна педагогіка: Навчально-методичний посібник / За ред. А. Марушкевич. К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. 216 с.
16. Родинні взаємини і проблеми виховання дітей / За ред. В. Костіва. Івано-Франківськ, 1995. 48 с.
17. Семиченко В. А., Заслуженюк В. С. Мистецтво взаєморозуміння. Психологія та педагогіка сімейного спілкування: Навч. посібник.- К.: Веселка, 1998. 214с.
18. Стельмахович М. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. К.: ІСДО, 1996. 288 с.
19. Федоренко Р. П. Ф 33 Психологія сім'ї [Текст] : навч. посіб.. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 364 с.
20. Федоришин Г. Психологія становлення особистості у батьківській сім'ї. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 168 с.

Викладач: Буковинський Адріан, кандидат філософських наук, експерт з питань сімейної політики та сімейних відносин, Президент Всеукраїнського благодійного фонду «Сім'я»